

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2014/1 BSF 95 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod gmo-dyrkning i Danmark

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 17. marts 2015 af Per Clausen (EL), Lars Dohn (EL), Christian Juhl (EL),
Finn Sørensen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning **om forbud mod gmo-dyrkning i Danmark**

Folketinget opfordrer regeringen til at fremlægge et lovforslag inden udgangen af 2015, som forbyder dyrkning af gmo-afgrøder på dansk territorium.

Bemærkninger til forslaget

Efter fire et halvt års forhandling er det endeligt blevet muligt for EU's medlemsstater at forbyde gmo'er (genmodificerede organismer) på eget territorium, selv om afgrøden er godkendt på EU-niveau. Aftalen giver medlemsstaterne muligheder for bl.a. at afvise gmo-planter eller grupper heraf ud fra miljøhensyn.

Det er Enhedslistens opfattelse, at der er talrige argumenter for at vedtage en dansk lovgivning, som generelt forbyder gmo-dyrkning på dansk jord ud fra et miljøperspektiv. Dermed sikres, at der ikke skal bruges ressourcer på at tage stilling fra sag til sag, men i stedet kan ansøgninger afvises med henvisning til de generelle politikker.

Undersøgelser peger på, at dyrkning af pesticidtolerante gmo-afgrøder øger pesticidforbruget betydeligt, fremfor at reducere det. Dette står i skarp kontrast til, hvad biotekfirmaerne i årevis har lovet, nemlig et reduceret pesticidforbrug.

Det stigende pesticidforbrug på gmo-marker skyldes, at ukrudtet udvikler resistens over for sprøjtemidlet, såkaldt superukrudt, og det derfor kræver langt mere gift og ofte overgang til skrapere midler at holde ukrudtet nede.

Der kan f.eks. henvises til: »Pesticide Use Rises as Herbicide-resistant Weeds Undermine Performance of Major GE Crops, New WSU Study Shows« af Brian Clark ved Washington State University, den 1. oktober 2012. »Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U. S. -- the first sixteen years« af Charles M Benbrook, i Environmental Sciences Europe 2012, 24:24.

Samtidig dyrkes gmo'er som monokulturer, hvilket skaber et ikkemodstandsdygtigt landbrug, som på længere sigt giver lavere udbytte, hvilket udløser behov for såvel sprøjtemidler og øget gødning.

Det samme gælder for de afgrøder, der har fået indspejset et gen, der producerer toxiner, der er giftige for insekter, f.eks. Bt-toxiner. Også insekterne bliver resistente over for giften, hvorved pesticidforbruget stiger og landmanden må overgå til midler, der er langt skrapere.

Se f.eks. »How GM crops have increased the use of danger pesticides and created superweeds and toxin-resistant insects« bragt i Daily Mail den 2. oktober 2012.

Derudover tyder undersøgelser på, at Bt-majs kan skade sommerfugle, f.eks. dagpåfugleøje, der lever i nærheden af marken, og som udsættes for pollen fra Bt-majsen. Der er her tale om en hidtil overset risiko ved dyrkning af gmo-majs.

Udover at udgøre en trussel for natur og dyrearter udgør gmo'er en trussel mod muligheden for at dyrke økologisk landbrug. Det skyldes, at der er stor risiko for, at gmo-afgrøder breder sig. Gmo spredes både som følge af planternes egen biologi og som følge af menneskelige fejl. (Se side 107 i »Rapport fra udredningsgruppen vedrørende Sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder«, den 25. august 2003.)

I Canada er store områder så forurenet med pollen fra gmo-raps, at det ikke er muligt at dyrke økologiske raps. Erfaringer fra Spanien viser ligeledes, at det i områder, hvor størstedelen af afgrøderne var gmo-majs, var umuligt at dyrke økologisk majs. (»Kan GMO og økologi forenes?«, Økologisk Landsforening, den 22. februar 2013).

En nyere undersøgelse fra 2014 viser, at majspollen kan bevæge sig op til 4,45 km fra dyrkningsmarken. Det er længere end tidligere antaget. Dette betyder, at de danske sameksistensregler ikke er tilstrækkelig til at beskytte andre landmænd mod ufrivillig forurening af deres afgrøde. (Hofmann, F., Otto, M., & Wosniok, W. (2014). »Maize pollen deposition in relation to distance from the nearest pollen source under common cultivation-results of 10 years of monitoring (2001 to 2010).« Environmental Sciences Europe, 26(1), 24.)

Der er mange konkrete eksempler på gmo-forurening, hvor den menneskelige faktor er udløsende.

I 2005 kom biotekselskabet Syngenta til at sende en ikke godkendt eksperimentel gmo-majs til opformering i stedet for den godkendte gmo-majs Bt11. Da fejlen blev opdaget, var stort set alt amerikansk Bt11-majs forurenet med den ulovlige Bt10-majs. Gmo-forureningen havde store økonomiske omkostninger for både amerikanske landmænd og europæiske importører. Årsagen var en almindelig menneskelig forbytningsfejl hos Syngenta.

I 2007 blev USA's risproduktion, som ellers er gmo-fri, forurenet med Bayers eksperimentelle gmo-ris LL601. Da forureningen blev opdaget, var stort set hele den amerikanske rishøst forurenet. Gmo-forureningen kostede de amerikanske risproducenter og deres europæiske importører over 740 mio. dollar. Årsagen til denne forurening er ukendt. Det vurderes, at forureningen opstod i forbindelse med nogle forsøg på marker, som Bayer gennemførte nogle år tidligere. Ris er selvbestøvende, så det formodes, at årsagen er en håndteringsfejl hos biotekselskabets ansatte.

I 2009 blev Canadas hørfrøproduktion, som ellers er gmo-fri, forurenet af ulovlige gmo-hørfrø. Gmo'en havde forurenet såsæden, hvilket betød omfattende gmo-forurening og millioner af dollars i tab for Canadiske hørfrøproducenter. Det menes, at en gmo-forsker sendte prøver med gmo-hørfrø til landmænd. Det er formentlig nogle af disse prøver, der ved en fejl blev anvendt som udsæd.

I 2010 – straks efter at EU godkendte BASF's gmo-kartoffel Amflora til dyrkning – begyndte BASF at dyrke gmo-kartofflen i Sverige med henblik på at opformere såsæd til brug i andre lande. I august rapporterede BASF, at deres gmo-marker var forurenet med en ikke godkendt gmo-kartoffel kaldet Amadea. Hele høsten fra de ni forurenede marker blev destrueret. Ifølge BASF's hypotese skyldtes gmo-forureningen to menneskelige håndteringsfejl i BASF's drivhuse, den ene i 2007, den anden i 2009. Her blev fejlen dog opdaget, inden den forurenede såsæd blev sendt videre til resten af verden.

Disse menneskelige fejl er begået af biotekindustriens egne ansatte og er sket på trods af det relativt avancerede kontrolsystem, der gælder for gmo-industriens drivhuse og forsøgsmarker. Skal gmo-frø håndteres af travle landmænd, vil der uden tvivl opstå mange flere af denne type menneskelige fejl.

Biotekindustrien har ofte forsvaret gmo-afgrøderne, med henvisning til at de giver højere udbytte og dermed er nødvendige for at brødføde verden. Men der foreligger ikke dokumentation for, at gmo-afgrøder generelt set medfører øget høstudbytte. Tværtimod viser en sammenligning mellem Nordamerika og Vesteuropa, at Vesteuropa har klarer sig bedre med hensyn til både udbyttefremgang og reduceret giftforbrug til de afgrøder, hvor Nordamerika bruger gmo-sorter og Vesteuropa dyrker gmo-frit. (Se »Sustainability and innovation in staple crop production in the US Midwest«, *International Journal of Agricultural Sustainability*, Volume 12, Issue 1, 2014, som kan findes på www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14735903.2013.806408).

I modsætning til biotekfirmaernes påstande påpegede en FN-rapport fra 2013, at kun økologi kan brødføde verden bæredygtigt, bl.a. fordi det økologiske landbrug skaber robusthed og mindsker landmandens afhængighed af fossile brændsler og kemiske hjælpestoffer. Økologisk omstilling har potentiale til at fordoble udbyttet for verdens fattigste småbønder. Talrige projekter bl.a. i Afrika giver efter nogle år med økologisk dyrkning en fordobling af udbyttet. Småbønderne har ikke råd til kunstgødning, vandingsystemer og højtydende sorter. De har kun arbejdskraft, som netop passer til den intensive økologiske dyrkningsform. Der henvises til dokumentation herfor i forskellige undersøgelser fra FN, herunder UNCTAD-rapporten »Wake up before it is too late« Denne påviser, at gmo'er ikke alene er skadelige, men også overflødige. (Se www.unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditcted2012d3_en.pdf).

I 2014 har nye studier vist, hvordan glyfosat skader honningbier, som vi er dybt afhængige af i landbruget til bestøvning. Skaderne er udbredte i USA i områder med gmo-afgrøder og er blevet et problem mange steder i verden (se www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25063858).

Udviklingen i gmo-afgrøder globalt går i retning mod en ny generation af gmo-afgrøder, der er tolerante over for pesticider, som er forbudt i Europa på grund af deres store skadevirkning på planter, dyr og men-

nesker. Det er pesticider, som er beslægtede med 2,4-D, bedre kendt som Agent Orange, som blev brugt som afskovningsmiddel af amerikanerne under Vietnamkrigen og har forårsaget store sundhedsproblemer (se www.foodandwaterwatch.org/food/genetically-engineered-foods/24-d-corn/).

Der kan endvidere nævnes en række andre effekter end miljøaspektet, som også medvirker til at gøre gmo-afgrøder problematiske.

Frø til gmo-planter er ofte dyrere end konventionelle frø, så der er ingen økonomiske fordele (se side 37 i dette link: www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foei_who_benefits_from_gm_crops_2014.pdf).

Derudover er producenterne bag frø og såsæd i stor stil blevet opkøbt af bioteknologi-industrien, så der sker en monopolisering af det frie marked med de deraf følgende problemer (www.okologi.dk/forbruger/hvorfor-oekologi/gmo-i-oekologisk-perspektiv/2013/feb/skaber-gmo-monopoler-paa-vores-foedevarer.aspx).

Endelig kan henvises til sundhedsaspektet, hvor sundhedsfaren forbundet med gmo-afgrøder er uafklaret. En rapport bestilt af Fødevarestyrelsen påpeger, at der er behov for afklaring af, om der er risiko for negative effekter på husdyrene ved de restkoncentrationer, der kan findes i såvel importeret som hjemmeavlet foder (www.dca.au.dk/fileadmin/DJF/DCA/Notat_om_GM_foder_til_husdyr_20140204.pdf).

Et omdiskuteret forsøg har i 2012 rejst stor tvivl om gmo-afgrøders sikkerhed og sundhed som fødevarer. Langtidsforsøg viste, at rotter fodret med gmo-majs igennem 2 år fik signifikant flere tilfælde af kræft og havde signifikant højere dødelighed (»Food and Chemical Toxicology« 2012. Gilles-Eric Seralini: »Long term toxicity of a Roundup herbicide and a Roundup-tolerant genetically modified maize«, www.ing.dk/artikel/undersogelse-rotter-dor-af-roundup-og-gensplejset-majs-132362).

Selv om der er rejst tvivl om lødigheden af dette forsøg, foregår der forbavsende få undersøgelser heraf.

Også herhjemme er der i år 2000 gennemført forsøg med fodring af malkekøer med danske gmo-roer på Foulum. Forsøget blev stoppet før tid, angiveligt fordi gmo-roerne rådne og forsøget ikke kunne afsluttes. Men de foreløbige resultater af målinger på såvel blod som mælk fik allerede dengang Enhedslisten til at konkludere i modstrid med forskerne bag, at der var negative effekter på køerne. Forsøget blev aldrig genoptaget, og dansk produktion af gmo-roer blev sat i stå.

Skriftlig fremsættelse

Per Clausen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod gmo-dyrkning i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 95)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.